

ទឹន្យាស្ថានចរស្ពះចរស្ពាល និ១ ស្រាចថ្រាចដើម្បីអតិចខ្លាំង់កម្ពុខា Cambodia Development Resource Institute

រលាយការឈ៍ថ្មីៗស្ពីពីសេដ្ឋក៏ចូកម្ពុជា

Flash Report on the Cambodian Economy

වුණක **bood** / May 2008

សាំខ ច័ន្ទមាឡ / Saing Chan Hang ដាន់ ជាលីស / Phann Dalis ច៉ុន ជុំពែលា / Pon Dorina ចុំខ ទុត្តា / Hing Vutha

នឹម ខេស៊ីឧភារិន្ទិ / Phim Runsinarith

បកប្រែដោយ: យុ សំខ្លីវិទ្ឋ

ភ្នំពេញ កម្ពុជា Phnom Penh, Cambodia

TO SUBSCRIBE, PLEASE CONTACT:

មគម្រោយងារា១សំខាន់ៗ

អត្ថបទនេះ ពិពណ៌នាពីនិន្នាការប្រែប្រូលសូចនាករសេដ្ឋកិច្ចមួយ ចំនួនរបស់កម្ពុជា និងដៃគូរបស់កម្ពុជា ។ អត្ថបទផ្តល់ការប្រៀបធ្យើបពី បំរែបំរួលតួលេខនៃខែនេះជាមួយនឹងខែមុនៗក្នុងឆ្នាំ២០០៨ និង ២០០៧ ។

ជាក់ស្ដែងនៅត្រឹមាសទី១ ឆ្នាំ២០០៨ អនុមតិវិនិយោគរបស់កម្ពុជា ថយចុះ ៦៦% ធ្យើបនឹងត្រឹមាសមុន មកត្រឹម ២៥៣.៤លានដុល្លារ ។ អនុមតិវិនិយោគវិស័យកសិកម្មធ្លាក់ចុះ ៤៩% មកត្រឹម ៥២.៣លានដុល្លារ ហើយវិស័យឧស្សាហកម្មថយចុះ ៨៤% មកត្រឹម ៥២.៩លានដុល្លារ និង វិស័យសេវាកម្មថយចុះ ៥២% មកត្រឹម ១៤៨.២លានដុល្លារ ។

នៅខែមិនា ២០០៨ អនុមតិតំរោងសាងសង់នៅភ្នំពេញ ធ្លាក់ចុះ ៨៩% ធ្យេបនឹងខែមុន មកត្រឹម ៩.២លានដុល្លារ ។ អនុមតិសំណង់ភូមិត្រឹះ និងផ្ទះ ធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងអស់ ៨២% និងផ្ទះល្វែងអស់ ៨៦% មកត្រឹម ៣.០លានដុល្លារ និង ៣.១លានដុល្លារ ។

នៅខែកុម្ភៈ ២០០៨ ភ្ញៀវមកដល់កម្ពុជា ថយចុះ ៣.៩% ធ្យើប នឹងខែមុន មកត្រឹម ២១៤.៩០២នាក់ ។ ភ្ញៀវមកសំរាកលំហែ ថយចុះ ៣.៣% មកត្រឹម ១៩១.៥៦៤នាក់ ។ ភ្ញៀវមកធ្វើជំនួញ ថយចុះ ៣.៩% មកត្រឹម ១៣.៤៤០នាក់ ។

នៅខែមេសា ២០០៨ សាំង និងម៉ាសូត បន្តឡើងថ្លៃ ។ សាំងលក់
ថ្លៃជាមធ្យម ៤៨៥១វ្យេល/លីត្រ រឺឡើងថ្លៃ ២.១% ធ្យេបនឹងខែមុន ។
ម៉ាស៊ូតលក់ថ្លៃជាមធ្យម ៤៤២៩វ្យេល/លីត្រ រឺឡើងថ្លៃ ៤.២% ។
ម្ហូបអាហារតាមខេត្តមួយចំនួន បន្តឡើងថ្លៃរហូតតាំងពីដើមឆ្នាំ២០០៨
មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ។

នៅខែមករា ២០០៨ អត្រាការប្រាក់លើកំចីរយៈ ១២ខែ ទាំងជា ដុល្លារ និងប្រាក់រៀល បានធ្លាក់ចុះ ច្បើបនឹងខែធ្នូ ២០០៧ ។ អត្រា ការប្រាក់លើកំចីជារៀលមានក៏រិត ២២,១២% គឺធ្លាក់ចុះច្បើបនឹងខែមុន (២២,២៦%) ។ រីឯអត្រាការប្រាក់លើកំចីជាដុល្លារ គឺ ១៦,០២% រឺ ០,០៨% ទាបជាងខែមុន ។ នៅខែមេសា ២០០៨ ប្រាក់រៀលធ្លាក់ថ្លៃ ០.១% ទល់នឹងដុល្លារអាមេរិក ដោយប្តូរបាន ៣៩៩៩,៦រៀល/ដុល្លារ តែឡើងថ្លៃចំនួន ០.៣% បើប្រៀបច្បើបនឹងប្រាក់បាតថៃ ដោយប្តូរបាន ១២៧,២រៀល/បាត ។ ទល់នឹងប្រាក់ដុងវៀតណាម ប្រាក់រៀលឡើងថ្លៃ ១,៤% ដោយប្តូរបាន ២៤,៩រៀល/១០០ដុង ។

Highlights

This summary highlights changing trends in a number of economic indicators of Cambodia and its partners. It compares the variations of figures of the current month(s) with those of the earlier months in 2008 and in 2007.

As of the first quarter 2008, Cambodia's investment approvals showed a 66 percent decrease from the earlier quarter to USD 253.4 m. Investment approvals for the agriculture sector dropped by 49 percent to USD 52.3 m, the industry sector fell by 84 percent to USD 52.9 m and the services sector declined by 52 percent to USD 148.2 m.

Construction project approvals in Phnom Penh decreased by 89 percent from the previous month to USD 9.2 m in March 2008. Villas and houses, and flat approvals dropped dramatically by 82 percent and 86 percent to USD 3.0 m and USD 3.1, respectively.

In February 2008, tourism arrivals to Cambodia declined by 3.9 percent from the preceding month to 214,902. Holiday arrivals dropped by 3.3 percent to 191,564. Arrivals for business purposes fell by 3.9 percent to 13,440.

Prices of gasoline and diesel continued to increase in April 2008. Gasoline was sold at an average price of 4851 riels/ ℓ ; the price was up by 2.1 percent from the previious month. The price of diesel rose by 4.2 percent, selling at an average of 4429 riels/ ℓ . Selected provincial food prices continued increasing, as they have since early 2008 to the recent month.

In January 2008, 12-month interest rates on both dollar and riel loans showed a decrease compared with those in December 2007. The riel loan rate was 22.12 percent, which was down from 22.26 percent in the earlier month; while the interest rate on dollar loans was 16.02 percent, 0.08 percent lower than in the previous month. On the exchange rate, in April 2008, the riel depreciated by 0.1 percent against the US dollar, trading at 3999.6 riels/USD. The riel appreciated by 0.3 percent against the Thai baht, exchanging at 127.2 riels/baht. Against the Vietnamese dong, moreover, the value of riel increased by 1.4 percent, trading at 24.9 riels per 100 dong.

នៅខែកុម្ភៈ ២០០៨ រូបិយវត្ថុទូទៅ (M2) កើន ៩៩% ច្បេបនឹង ខែកុម្ភៈ ២០០៧ ដល់ ១២១៤៧.២ពាន់លានរៀល។ រូបិយវត្ថុ (M1) កើន ៣០% ដល់ ២២១២.៩ពាន់លានរៀល ហើយប្រាក់រៀលកំពុងចរាចរកើន ៣១% ដល់ ២១៩៨.១ពាន់លានរៀល។ ប្រាក់បញ្ញើជារៀល កើន ១៣% ដល់ ១៧៣.៥ពាន់លានរៀល រីឯ ប្រាក់បញ្ញើជារូបិយវត្ថុបរទេសកើន ៦៩% ដល់ ៩៨០៩.៥ពាន់លានរៀល។

នៅខែកុម្ភៈ ២០០៨ ការនាំចេញរបស់កម្ពុជា កើន ១២% ដល់ ៣០០.៦លានដុល្លារ ។ ការនាំចេញសំល្បេកបំពាក់ បានកើនឡើង រីឯ ការនាំចេញកៅស៊ូ និងត្រី បានធ្លាក់ចុះ ។ ចំពោះការនាំចូលវិញ ការនាំចូល បារីបានកើនឡើងច្បប់នឹងខែមុន រីឯការនាំចូលស៊ីម៉ង់តិ៍ និងដែក បានធ្លាក់ចុះ ។ លើសពីនេះទៀត ការនាំចូលសាំងសរុប ថយចុះបន្តិច បើចេប្រនឹងខែមុន ។

នៅខែធ្នូ ២០០៧ រដ្ឋាភិបាលមានឱនភាពថវិកាចរន្ត ១៣១.៤ ពាន់លានរៀល ។ ចំណូលចរន្ត កើន ៦១% រីឯចំណាយចរន្តកើនមួយជាបី បើផ្យើបនឹងចំណាយខែមុន ។

នៅខែមីនា ២០០៨ ផលិតផលនាំចូលមួយចំនួនពីប្រទេសថៃ និង ប្រទេសវៀតណាម បន្តឡើងថ្លៃ លើកលែងតែថ្លៃគ្រាប់ស្វាយចន្ទី មកពី ប្រទេសវៀតណាម ។

នៅខែមីនា ២០០៨ អត្រាអតិជរណានៅ US កើនដល់ ៤.០% តំបន់អឺរ៉ូ ៣.៦% និងជប៉ុន ១.២% ។ អត្រាអតិជរណានៅចិន ហុងកុង និងថៃ មានក៏រិតទាបជាងខែមុន រីឯអត្រាអតិជរណានៅកូរ៉េខាងត្បូង ម៉ាឡេស៊ី និងសិង្ហប៉ីរី ខ្ពស់ជាងអត្រានៅខែមុន ។ នៅអំឡុងខែមីនា ការនាំចេញរបស់ US និងតំបន់អឺរ៉ូ ធ្លាក់ចុះ រីឯការនាំចេញរបស់ជប៉ុន កើនឡើងដល់ ១៩៧.២ពាន់លានដល្លារ ។

នៅខែឧសភា ២០០៨ ដុល្លារUS ឡើងថ្លៃទល់នឹងប្រាក់វ៉ុន កូរ៉េខាងត្បូង ដុល្លារហុងកុង ដុល្លារសិង្ហបុរី យ៉េនជប៉ុន បាតថៃ និង អឺរ៉ូ ។

នៅខែមេសា ២០០៨ ថ្លៃសណ្តែកស្យេង និងពោតនៅទីផ្សារ អន្តរជាតិ កើនដល់ ៤៥៣.៧ដុល្លារ/តោន និង ២២៤.៦ដុល្លារ/តោន រីឯថ្លៃប្រេងឆាចុះ មកត្រឹម ១០៦៤.៨ដុល្លារ/តោន ។ ទន្ទឹមគ្នាដែរ ថ្លៃប្រេងឆៅលក់ដល់ដៃ OPEC គឺ ១០៥.០ដុល្លារ/ធុង ធ្យេបនឹងខែមុន ១០០.៥ដុល្លារ/ធុង ។ In February 2008, liquidity (M2) rose by 59 percent from the same month in the previous year to KHR 12,147.2 bn. Money (M1) increased moderately, by 30 percent to KHR 2212.9 bn., while riels in circulation increased by 31 percent to KHR 2158.1 bn. Riel deposits rose by 13 percent to KHR 173.5 bn and foreign currency deposits were up by 69 percent to KHR 9809.5 bn.

There was an increase of 12 percent to USD 300.6 m in Cambodia's exports in February 2008. Garment exports showed an increase, while rubber and fish exports fell. On the import side, cigarette imports rose from the month before, while cement and steel imports showed a moderate decline. Furthermore, there was a slight decline in the value of gasoline imports compared with those of the previous month.

In December 2007, the government's current budget deficit was KHR 131.4 bn. Current revenue rose by 61 percent, while current expenditure increased to threefold the value of the previous month.

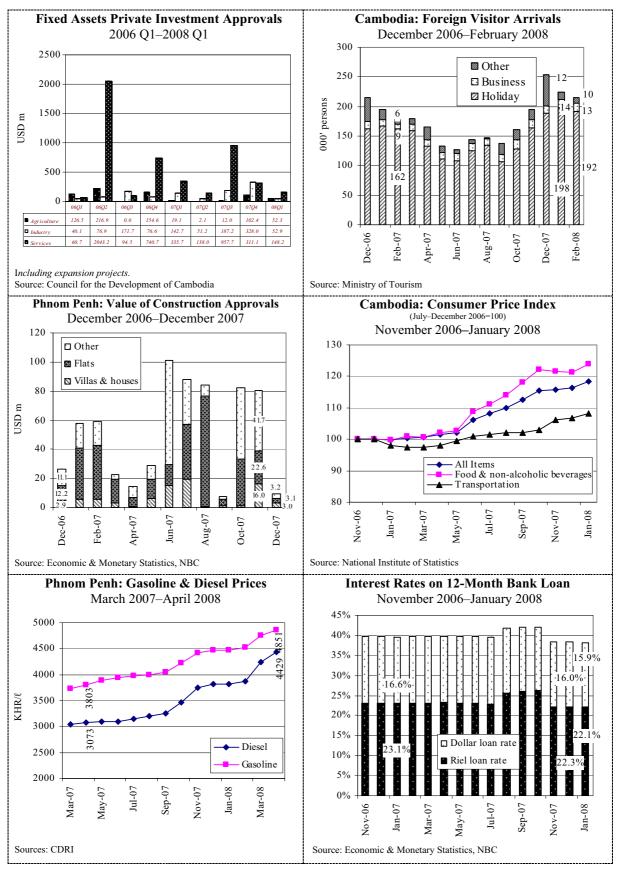
Prices of selected export products of Thailand and Vietnam continued to rise in March 2008, except for the price of cashew nuts from Vietnam.

In March 2008, on a year-on-year basis, the inflation rate in the US, Euro zone and Japan increased by 4.0 percent, 3.6 percent and 1.2 percent respectively. Inflation rates in China, Hong Kong and Thailand were lower than those in the preceding month, while those in South Korea, Malaysia and Singapore were higher than the rates in the earlier month. During March, exports from US and the Euro zone went down, while Japanese exports increased to USD 197.2 bn.

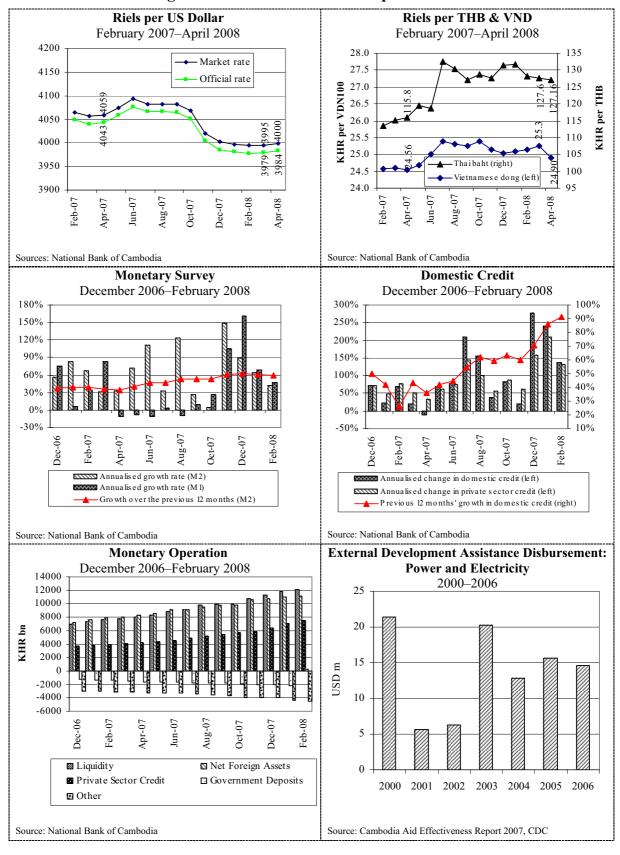
In May 2008, the value of the US dollar appreciated against the Korean won, Hong Kong dollar, Singapore dollar, Japanese yen, Thai baht and the euro.

Prices of soybean and maize in the international market rose to USD 453.7/tonne and USD 224.6/tonne respectively, while the palm oil price per tonne fell to USD 1064.8 in April 2008. Meanwhile, the price of crude oil at OPEC spot was USD 105.0/barrel, which was up from USD 100.5/barrel in the preceding month.

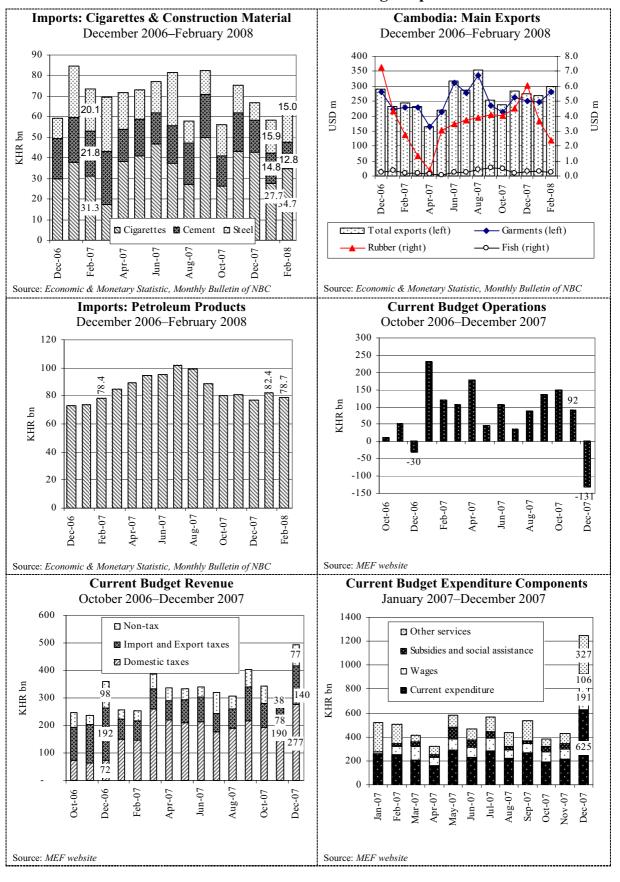
សតម្មតាពសេដ្ឋតិច្ចសំខាត់ៗ និ១ ថ្ងៃធំនិញរបស់តម្ពុថា Main Economic Activities and Consumer Prices of Cambodia

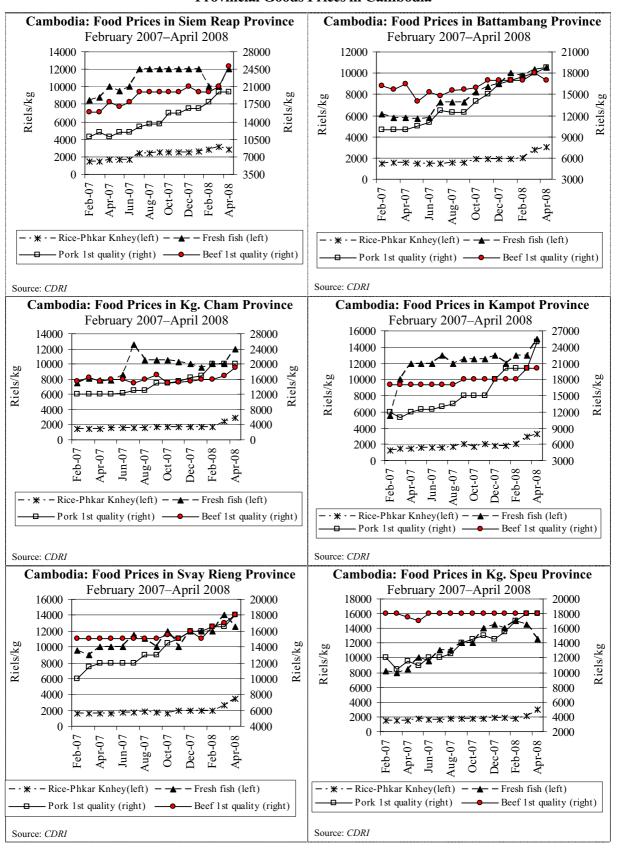
ស្ថាននាពអគ្រាម្នូរប្រាត់ និច ខិន្តយអតិចឡាន៍ពីគ្រោរួមនេស Exchange Rates and External Development Assistance

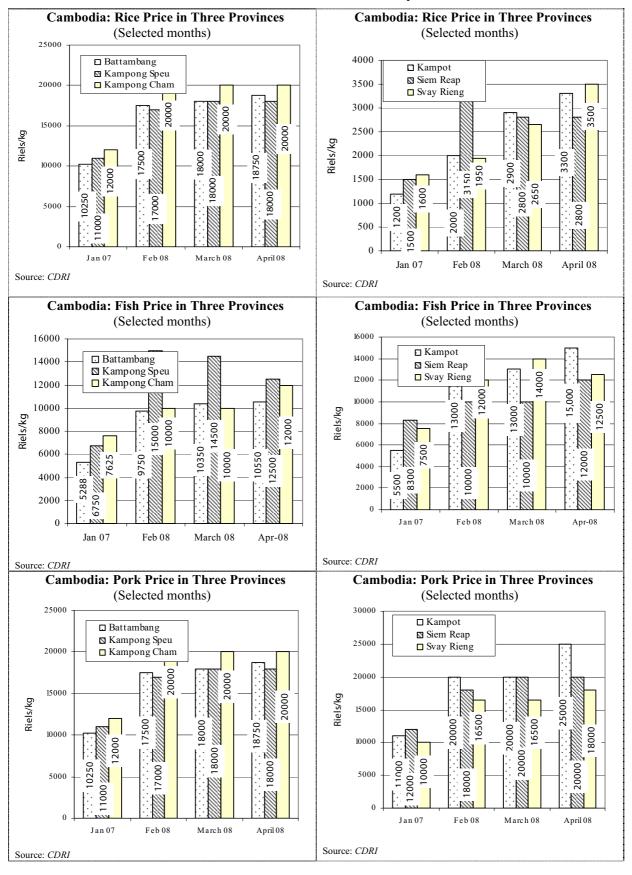
ពាណិទ្ធឥម្ធូត្រៅប្រធេស និច តារអនុទគ្គថទិតាមាគិ External Trade and National Budget Operation

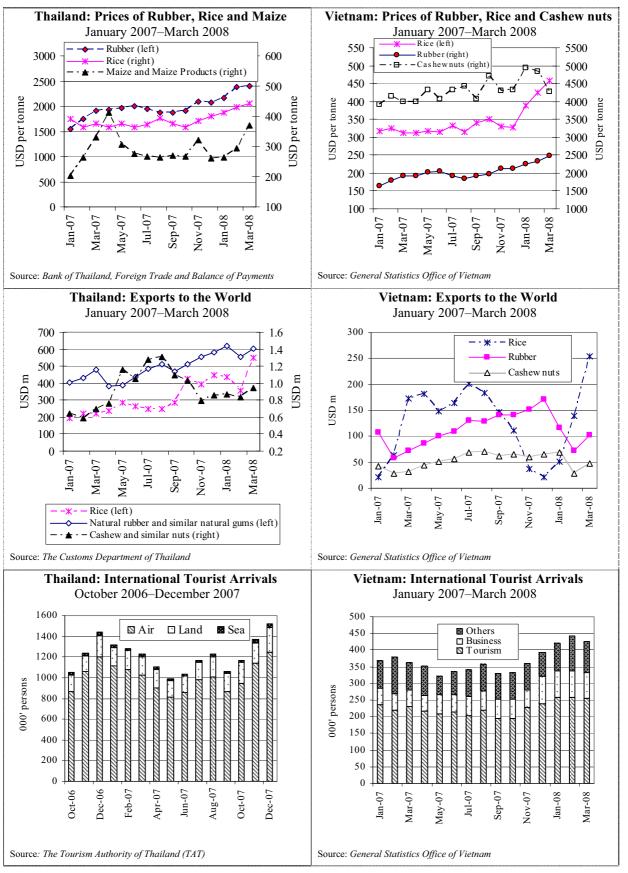
ថ្លៃនំសិញគាមមណ្តាខេត្តសៃប្រធេសតម្លូយ Provincial Goods Prices in Cambodia

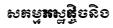

ថ្លៃនំនិញតាមមណ្តខេត្តនៃប្រទេសតម្លេខ: តាមមុខនំនិញ Provincial Goods Prices in Cambodia by Products

ត់ស៊ីស៊ីញ ទារសំច្សេ និចំនួននេស**ន្ទ** ខាតិនេត្តមួយនេស៩ រ្វឹ**៩**សំគម្ពុខា Goods Prices, Exports and International Tourist Arrivals to Partners of Cambodia

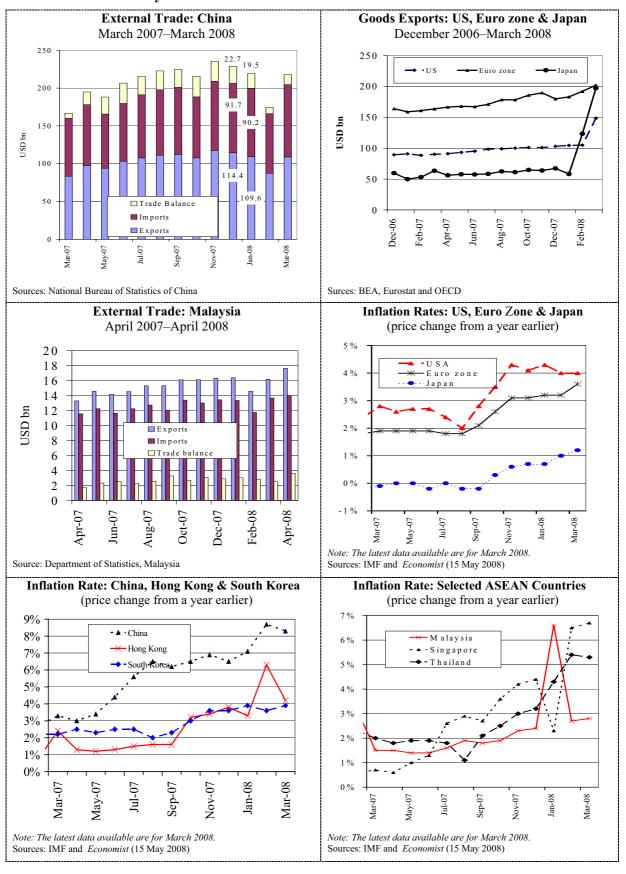

ಕ್ಷುಜ**ಚಿಕುಜ್ಞ**ಯ

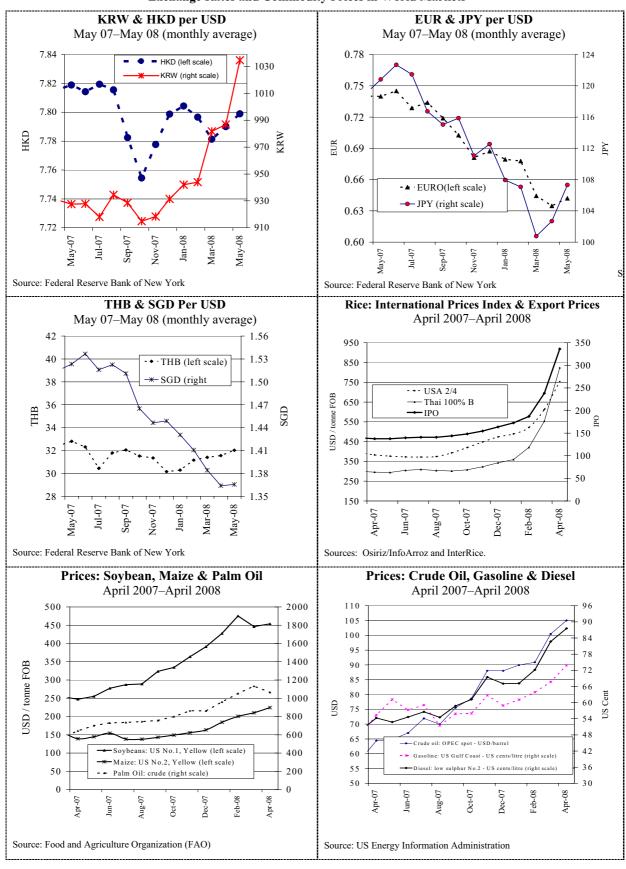
នៃមណ្ឌាម្រធេសខារ្វី**៩**សំតម្លេខា

Economic Activity and Inflation Rates of Selected Economic Partners of Cambodia

អគ្រាម្ពុះប្រាត់ និ១ ថ្លៃនំនិញលើនីផ្សារអន្តរថាគិ

Exchange Rates and Commodity Prices in World Markets

ព័ត៌មានសេដ្ឋតិច្ច

Economic News

ព័ត៌មានសេដ្ឋគឺចូសំខាន់ៗ:

មតិជំនាញការ : ថ្ងៃសាំងអាចពន្យឹតសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា :

នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ សារព័ត៌មាន Mekong Times បានចុះផ្សាយពីការក្រើន រំលឹករបស់សេដ្ឋកិច្ចវិទូថា ការបន្តឡើងថ្លៃសាំងអាចប៉ះពាល់ដល់ថ្លៃទំនិញ ទាំងអស់ និងពន្យឹតសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ កំណើនថ្លៃសាំងនឹងបង្កើនថ្លៃដើម ផលិតកម្ម និងថ្លៃដឹកជញ្ជូន ហើយនាំឱ្យមានការឡើងថ្លៃទំនិញគ្រប់មុខ ។ វាក់អាចពន្យឹតល្បឿនសេដ្ឋកិច្ច ពីព្រោះប្រជាជននឹងមានចំណូលនៅទំនេរ កាន់តែតិច ដើម្បីទិញទំនិញប្រើប្រាស់ និងជួយជំរុញសេដ្ឋកិច្ច ។ យោងតាម វិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់នៅកម្ពុជាកើនឡើងខ្ពស់បំផុត ដល់ទៅ ១៤.៧% ពីខែមករា ២០០៧ ដល់ មករា ២០០៨ ។

រដ្ឋាភិបាលបញ្ចប់ការហាមឃាត់ការនាំចេញអង្វរ: កាលពីថ្ងៃ ២៦ ខុសភា សម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានប្រកាសថា រដ្ឋាភិបាលបានបញ្ចប់ ការហាមឃាត់រយៈពេលពីរខែលើការនាំចេញអង្គរទៅអន្តរជាតិ នៅសល់ការដាក់កំហិតខ្លះៗក្តី ។ រដ្ឋាភិបាលនឹងអនុញ្ញាតអោយនាំចេញ អង្គរ ១,៦លានតោន ពីកម្ពុជាចាប់ពីពេលនេះរហូតដល់ថ្ងៃទី៣១ ធ្នូ ប៉ុន្តែ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម បានផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណតែចំពោះក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មបៃតង (សហគ្រាសកសិកម្មរបស់រដ្ឋ) និងសមាគមអ្នកកិន្តស្រូវកម្ពុជា (National Cambodia Rice Millers' Association: NCRMA) ដើម្បីធ្វើការ នាំចេញអង្គរលើសពី ១០០តោនក្នុងមួយលើកៗ ។ សម្ដេច ហ៊ុន សែន បានសន្យាថា កសិករដែលធ្វើពាណិជ្ជកម្មនាំចេញស្រូវអង្គរជាទ្រង់ទ្រាយតូច ឆ្លងកាត់ព្រំដែន អាចបន្តធ្វើឡេតបានដោយគ្មានការបង់ពន្ធ និងមិនចាំបាច់ មានអាជ្ញាប័ណ្ណពីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ។ សម្ដេចបានបញ្ជាក់ថា "ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលធ្លាប់នាំចេញស្រូវអង្គរ តាមច្រកត្រួតពិនិត្យខុសច្បាប់ នឹងបែរមកធ្វើ ជំនួញតាមផ្លូវស្របច្បាប់វិញ ដែលធ្វើអោយងាយ ស្រួលដល់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការគណនាប់វិមាណស្រូវអង្គរនាំចេញ។ សម្ដេច បានធានាចំពោះ សាធារណជនថា កម្ពុជានឹងមិនខ្វះខាតស្រូវអង្គរទេ ហើយគ្រួសារជាច្រើន បានស្តុកស្រូវទុកសំរាប់ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន ។ សម្តេច បានលើកថា កសិករ ៨០% រីករាយនឹងអង្គរបានថ្ងៃខ្ពស់ ដែលបច្ចុប្បន្ននេះ អាចលក់បាន ពី ២.០០០រៅ្លេ (០,៥០ដុល្លារ) ទៅ ៣.៦០០រៅ្លេ/គីឡូក្រាម ។

(รูบรัก : The Phnom Penh Post)

Economic News Highlights:

Experts: Gasoline cost may slow Cambodian economy.

Economists have warned that the continuing rise of gasoline prices might affect prices across the board and slow Cambodia's economy, the *Mekong Times* newspaper said. The climbing gas prices will raise production and transportation costs, and that will lead to an across-the-board price increase, they said. It could also slow down the economy, as people will have less disposable income, they added. Consumer prices in Cambodia hit a recordhigh increase of 18.7 percent from January 2007 to January 2008, according to the National Institute of Statistics. (Source: Xinhua)

Government lifts rice export ban: The government's twomonth ban on international rice exports has been lifted although some restrictions will remain, Prime Minister Hun Sen announced May 26. The government will allow 1.6 million tonnes of milled rice to leave Cambodia from now until December 31, but the Ministry of Commerce has only given licenses for Green Trade—a state-owned agriculture firm-and the National Cambodian Rice Millers' Association (NCRMA) to export more than 100 tons at a time. Hun Sen has also pledged that farmers engaging in small-scale rice trade across the border can continue to do so tax-free and without a Ministry of Commerce license. "People who used to export via illegal checkpoints will return to trading through legal channels," Hun Sen said. "It will now be easier for us to calculate the level of rice exports." He assured the public that the country does not have a shortage of rice, adding that most families set aside rice stocks for their own consumption. He said that 80 percent of farmers are happy with the high price of rice, which is currently trading at between 2,000 riels (\$0.50) and 3,600 riels per kilogram. (Source: Phnom Penh Post)

Links to other economic news:

- 1. "Increased rice stockpiles won't boost food security: analysts" (http://www.phnompenhpost.com/index.php/20 0805151850/Business/Increased-rice-stockpiles-wont-boost-food-security-analysts.html)
- 2. "Tons of smuggled rice seized at border" (http://www.phnompenhpost.com/index.php/20080 5151849/National-news/Tons-of-smuggled-rice-seized-at-border.html)